

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyen száma ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felölös szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadóhivatal: K.-Vásárhelytől az Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetésmények s előfizetési pénzek küldendők.

Közösügyes bajok.

Budapest, 1899. szept. 9.

A főváros kezd élenkülönni, vége a nyaralásnak. Szerdán volt az első miniszteri tanács a hosszú nyári szünet után. A kiváló politikusok mind a fővárosban vannak. A szabadelvűpárt esti összejövetelei igen élénkek, mivel valami el nem fojtható kíváncsiság ide vonzza az embereket ehhez a mostani politikai élet legerősebb gyűjtőpontjához, amennyiben pártpolitikai ellenzék alig van. Az is tömörlülés helyett ellenségeskedik, széthúz. Az ellenzéki pártok élete tehát jóformán zérus pont alatt áll.

Ellenben a szabadelvűpárt sorai mindinkább tömörebbek, homogénebbek lesznek. Azok a híresztelések, mintha pártútítás volna készülöben és a régi elemek elégedetlenkednének, irigykednének az új tagokra, nem felel meg a valóságnak. Ezt a pártútítást mindig holmi Tisza-frakcióval hozzák kapcsolatba. De mihelyt ezen gyanúsítottak közül egyet névszerint megemlítenek, az mindjárt tiltakozik is: az ilyen feltevés ellen, mintha ők ennek a szabadelvűpártnak elemeit megbontani akarnák. Különben a legközelebbi napokban Tisza Kálmán maga fog nyilatkozni Nagyváradon, választói előtt a politikai

helyzetről és ez a beszéd előreláthatólag erős czáfolata lesz a szabadelvűpárt kebelében lappangó állítólagos fondorlatokról szóló híreszteléseknek. A melyek csakugyan nem is léteznek.

De vajjon akadhat-e jó hazafi, tisztességes politikus, ki ebben a rendkívüli válságos politikai helyzetben a felelősséget magára vállalná egy tisztán személyes érdekből, sértett vagy mellőzött ambíciók igények miatt támasztandó pártútításért és azért, hogy ezzel egy czéltudatos és a legnehezebb körülmények között is derekasan helyt álló kormány erejét, tevékenységét, hatékonyságát megbénítsa. Hisz ha ilyen törekvéseknek csak külső nyilvánulásai mutatkoznának, azokat a férfiakat, kik ilyen személyes politikát üznek, kik valóban magánérdekből csak a zavarosban akarnak halászni, a közvélemény a leg-erősebben sujtaná. Annak ítélőszéke előtt ilyen politikai Catilinák meg nem állhatnának.

Ezen mostani válságos helyzet mellett az ilyen pártfondorlatok ki vannak zárva. Azoknak sikerök, eredményök alig lehetne. Sőt észre lehet venni a politikusokon, hogy sokkal aggasztóbb gondokkal kell küzdeniök, hogysem ilyen politikai kalandba mernének fogni, mikor minden igaz magyar hazafinak össze kell tartani, mert állami és nemzeti független-

ségünk érdekei, ezen legfőbb érdekek ezt egyenesen parancsolják.

A helyzet komolyságát és válságos voltát mindenki elismeri. Azzal tisztában van minden irányadó tényező, hogy a pragmatika szankezió alapuló közös ügyek költségvetésének elintézése másként nem, csakis alkotmányos uton történhetik. Alkotmányos ut nélkül nincsenek közös-ügyek. Ezek a közösügyek nem tartoznak a vám- és kereskedelmi szerződések vagy szövetségek kategóriájába, amelyeket bármely állammal lehet kötni. Éppen azért a közös vámterületet fenn tudjuk tartani az önrendelkezési alapon, jobban mondva, egyoldalú törvényhozási intézkedések alapján is. Mig Ausztriában kormányrendelettel pótolta a törvényt. A közösügyek azonban mélyen lenyulnak az állam életébe. A közösügyek a trónörökösödés rendjével állanak kapcsolatban. A közösügyek rendezése százados vizsályt szüntetett meg a függetlenségért és állami önállóságáért küzdő magyar nemzet és a nagyhatalmi állásra törekvő dinasztia közt.

Ezen 1867-iki kiegyezéssel ez a viszony a legszerencsésebben, úgy a dinasztia, mint a nemzet többségének megnyugvására tartósan rendeztetett. Az egy fizikai személyben egyesülő két különálló államhatalom gyakorlása ezen kiegyezéssel természetes alapokra helyezett. E

TÁRCZA.

Pályafutásom.

— Elbeszéli egy kulisszatoló. —

Mikor én a világra jöttem, kettős szerencsétlenség ért engemet. Először, hogy egyáltalán a világra jöttem, másodsor, hogy Abelre kereszteltek. Elemi iskolás koromban sok bajom volt a nevemmel. Egy haragos pillanatban leharaptam a Kasznár Jóska orrát, a miért a tanító elnadrágolt és azt mondta, hogy Kain vagyok.

Rajtam maradt a „Kain” elnevezés, többé a zápor se moshatta le rólam. Oly annyira, hogy borús perezeimben magam is kételkedtem, vajjon minek is hívnak? Iskolám bevégezte után kapóra jött a hír, hogy az uraság inas gyereket keres. Apám biztatott, hogy járjak utána, még nagy ur is lehet belőlem. Ostobának elég, ostoba vagyok hozzá. Jelentkeztem tehát Nánásy méltóságos urnál.

— Mi a neved? — kérdezte.

— Zimankó Á. . . Á. . . Kain.

A méltóságos asszony erre egyszerűen elájult, mivel előtte Zsán vagy Zsorzon kívül nem létezett inas. Férje pedig kiadta az utamat.

— Későn jöttél gyerek nem kellesz.

Elhatároztam, hogy holnap korábban jövök, de apám magánál marasztalt, mondván: számár a szá-

marak közzé, de nem kastélyba való. Megnyugodtam és két hétig mit se tettem, mint harang kötélén lóbálództam. Itt ismerkedtem meg Kósza Pistával, a ki már legény számba ment. Pipázott az öreg előtt a nélkül, hogy kiütötték volna a pipát szájából. E mellett szórta a pénzt, mert mint hallám kikérte örökségét az apjától s a lányokat gyöngyökkel kényeztette.

Mikor estére haza vetődtem, első dolgom volt apámhoz menni.

— Édes apám! Az örökségemért gyűttem.

Apám nagyott bámolt, aztán kiküldte hugomat a szobából és meglehetősen ügyességgel elnadrágszjazott.

— Nesze! én is ezt örökölttem apámtól!

Az egész dologból csak az a hasznom volt, hogy végig repedt nadrágom helyett ujat vettem.

Egy szép őszi napon bucsút vettem a szülői háztól, a hol — apám mondása szerint, — nem túrnék ingyen élt. Az anyai csókkal homlokomon, egy czipóval tarisznyámban azzal eresztett utnak apám.

— Eredj gazember kölyke, tanulj emberséget!

Aztán titokban egy könnyet morzsolt szét szemében.

Mikor a közeli mezővárosba megérkeztem, először is Kócz Gáspár disznó nagykereskedő (vagy nagy disznó kereskedő) rokonunkhoz mentem, ki mindig pártolta családunkat. Előbb megvendégtelt engem, aztán így szólt:

— Hát mit akarnál tanulni?

— Emberséget.

— Akkor legjobb ha disznópásztor leszel.

Még abban a korban nem értettem a czölzást, mi e szavakban rejtett, tehát kellő szerénységgel feleltem.

— Talán disznó kereskedőt tetszik gondolni bátyám?

Kócz ezt zokon vette, hogy arra a magaslatra akarok jutni, a melyen ő áll, de aztán a fölény érzetében gunyolódni kezdett.

— Nono kópé, még azaz is lehetsz! Egy amerikai szabó legény a miniszterelnökségig vitte. Persze engem értett a szabó legény alatt, maga pedig a miniszterelnökhöz formálta magát.

Ez időtől fogva mély gyűlöletet tápláltam iránta, mely még fokozódott, midőn első éjjel a spajzban nyakonsipett.

— Mit keressz itt te kölyök? rivalt rám bosszan.

— Semmit csak a berendezésre voltam kíváncsi, feleltem szepegeve.

Kócz meg nem állhatta, hogy el ne kaczagja magát.

— Kivágtad magad! Akkor köszönheted, hogy el nem verlek.

Másnap bucsuszó nélkül a Kócz házban faképnél az öreg. Sohasem szívelhettem olyanokat, kik az ember éjjeli nyugalomát haborgatják.

És tiszta boszuérzetből magammal vittem a legszebb tájtékpipát, melyet a dohányzóban találtam. Meg is tömtem ráadásul illatos dohánynyal, a mit kün az országuton nagy önfeláldozással el is szittam.

kettőnek összevegyítéséből származtak ugyanis azok a szerencsétlen alkotmányozó kísérletek, melyek oly véres összeütközéseket, katasztrófákat idéztek elő úgy az ország, mint a dinasztia kárára.

Az 1848-iki végzetes háboruskodás szintén ebből keletkezett, hogy a trónöröklés rendjéből folyó közös védelmi ügyek rendezése meg nem történhetett. Már az 1848-iki törvények elismerik a közösügyeket Ausztriával és ezeknek elállása céljából felállított az ő Felsége személye körüli miniszterium, melynek az lenne eredeti feladata, hogy a Magyarországot és Ausztriát közösen érdeklő ügyekben képviselje a magyar államhatalmat. Ezen közösügyek közelebbi meghatározása az 1848-iki törvények intenciója szerint későbbre hagyatott.

De míg ez megtörténhetett volna, fellülkerekedett az udvari párt, a bécsi reakció, mely éppen ezen közösügyek miatt üzent hadat Magyarországot függetlenségének és állami önállóságának, mivel ez a párt csak a beolvasztás politikáját követte, Magyarország államiségének megszüntetését kívánta.

Felesleges lenne újból megírni a magyar függetlenségi harc keletkezésének történetét. Most csak arra utalunk, hogy ez a katasztrófa a hadizenő-fél, a bécsi udvari párt részéről abból indult ki, hogy a hadügy, a külügy és minderre szükséges pénzügyek kellőképpen nem rendezettek. Ha tehát 1848-ban meg tudtuk volna csinálni az 1867-iki kiegyezést, ez a rettenetes katasztrófa elmaradhatott volna.

Most ezt a szerencsés kiegyezést, mely végleges állapotot és abban általános megnyugvást lett volna hívva megteremteni, ismét válság fenyegeti. A magyar nemzet tulnyomó többsége és ereje ugyanezen kiegyezési alap fentartása mellett tömörül. Ezt nálunk elenyésző kisebbség ellenzi, de az is inkább csak elvi szempontokra szorítkozik. Ellenben Ausztriában oly szomorú jelenségek mutatkoznak, hogy többé a kiegyezésben foglalt közösügyek alkot-

mányos tárgyalása lehetetlenné vált. Mivel az erre hivatott delegációk megválasztása az osztrák parlamenti viszonyok mellett jóformán lehetetlen.

Ennek a válságos helyzetnek horderejét Bécsben is észrevették és most folynak a kísérletek, az alkudozások, hogy valahogy mégis csak keresztülvigyék a delegációk megválasztását és azt az ijesztő bizonytalanságot, mely akkor következhetnék be, ha a közösügyek miatt alkotmányválság állana elő, már most eleve kikerüljék. Mert ha ez bekövetkezik, arra nézve úgy vagyunk, hogy nem tudjuk mittevők legyünk. Most csak afölött tanakodnak még az irányadó államférfiak, hogy módját találják az osztrák delegáció megválasztásának. Ezzel a baj el lenne hárítva.

De hátha ez többé nem lehetséges! Mi következik akkor? Mindenekelőtt az 1867-iki kiegyezés és annak államjogi intézményei megszűnnek és bekövetkezik az 1867. előtti állapot. Ránk nézve ez csak az 1848-iki törvények teljes visszaállítását jelentheti. Mert mi a közösügyeket sem szaporítani, sem azok kezelési módjának megváltoztatását nem engedhetjük. Arról az elvi alapról, a melyre Deák Ferencz és Andrássy Gyula gróf helyezkedett, lelépni nem fogunk, mert akkor egy olyan veszedelmes lejtőre kerülnénk, a melyről többé visszatérés nincs. Ezen a lejtőn pedig csak állami és nemzeti önállóságunk veszténe örvényébe gurulhatunk. Már pedig legelső érdekünk, hogy éljünk. Életben maradjunk. Az már másodrangú kérdés ezen existenciális kérdés mellett, hogy miképpen leszünk meg Ausztriával. Ennélfogva egész tisztában állhat előttünk, hogy nekünk az 1848-iki alkotmány sánczai közé kell visszavonulnunk, ha az 1867-iki kiegyezés és annak közösügyes intézményei csődbe kerültek.

Az ausztriai bonyodalmak tehát alkalmasak arra, hogy egy 1867. előtti állapotot teremtsenek. Attól nincs okunk tartani, hogy talán Schmerling-féle új alkotmányos

tervezetekkel iparkodjanak megint kísérletezni, hogy megmentsek a dinasztia és a birodalom nagyhatalmi állását. Ezek az osztrák államférfiak ennél sokkal gyöngébbek, hisz ezzel a mostani Ausztriával sem bírnak. Hátha még bennünket is provokálnának! Nekünk pedig más álláspontunk nem lehet, mint a teljes függetlenségi és 48-as álláspont. Hanem akkor fel kell áldoznunk mindazokat a nagyhatalmi érdekeket, melyeket az 1867-iki kiegyezésben biztosítottak. Éppen azért fontos és életbevágó, hogy ezt az alapot fentartsuk.

És mi úgy véljük, nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a bécsi tanácskozások még mindig e körül forognak, tovább nem is mehetnek. A kiegyezést és ezzel kapcsolatos nagyhatalmi érdekeket akarják fentartani és továbbra is biztosítani. Csupán erre tehetnek kísérletet. Éppen azért egész nyugodtak lehetünk, hogy alkotmányellenes esínyt nem forralhatnak ellenünk Bécsben. Mert ha az 1867-iki alap megbukik, ezzel 18 év emlékét is el kell törölni egyszerre és 50 évvel előbbre, az 1848-hoz kell visszatérnünk. Ez meggyőződése minálunk minden komoly hazafinak és politikusnak.

R.

Székely leányok és székely munkások sorsa.

Irt: László Gyula.

(Folytatás és vége.)

Ily körülmények között csak jót látok abban, ha a székely munkások Oláhország helyett a magyar haza területén térülnek meg s mindenekelőtt a cselédleányok itt keresik szolgálatukat. Ha hiszünk abban, hogy a székely az idegenben ragaszkodik szülőföldjéhez, úgy hinnünk kell abban is, hogy a haza más vidékéről is visszatér és annál bizonyosabban visszatér, mert annyi akadály nem áll fönn, mint az Oláhországban vándorlóknál. Ott elfajult szokások miatt is bárkivel könnyen vadházzasságra lépő leányokat jól tudjuk a nyomoruság, a

Mikor a pipázás szerencsétlen következményein szerencsésen által estem, folytattam utamat az ismeretlen nagy világ felé. Gyaloglásom közepette sokáig tépelődtem, hogy mily életmódot kövessek ezután. Erőnek erejével a képviselőségre vágyakoztam, mert hallám, hogy ez a legkevesebb munkával jár. De fájdalom, tervemtől elálltam, mivel nem volt elég nagy fejem hozzá. (Legkisebb kerülő kalapom volt a községben.) Hallomásból pedig úgy tudom, hogy a képviselők mind nagy fejűek.

Utközben egy cigány asszonnyal találkoztam, ki a tajtpipa fejében hajlandónak mutatkozott nekem kártyát vetni. Sajnáltam, de végre is átadtam neki a pipát, mire ő megígérte, hogy fényes jövőt jósol nekem.

— Lássuk hát! kiáltám fellelkedve.

Erre a cigány asszony kiterítette piszkos kőtenyét a före és a zsiros kártya csomagot összekeverte.

— Emeljen!

Lázás örömmel teljesítettem e parancsnak hangzó felszólítást.

Caffi, a cigányúó vetni kezdett. Némán, kíváncsian lestem, mit fog a számomra jósolni. Először a tökkirályra, meg a zöldföldre mutatott.

— Nagy ur lesz magából. Talán hercege vagy király.

Elsápadtam az örömtől. Caffi meg tovább jósolt. Szerettem volna homlokon csókolni, ha nem lett volna piszkos.

— Nini koszorukat fog kapni, ünnepezt ember lesz. . . spanyol gárda kapitányává választják. . . kinevezik érseknek. . .

— No tovább! Kiáltám vad indulattal, mert annyi eszem már volt, hogy mind ez nem lehet az ember egy életén át.

— Te megelsz engem Caffi! folytattam.

— Dehogy esalom, dehogy esalom.

— Hát akkor magyarázd meg, mint leszek én érsek, kapitány és király is.

— Hát csak úgy, hogy színész lesz, nagy híres színész.

Bámultam mint a borju, vagy a falumbeli kántor ha részeg. Elrugtam magamtól a cigány asszonyt és nehéz sóhaj szállt fel keblemből.

— Eh! fakadt ki belőlem a keserűség — ha éppen úgy kell lenni, hát úgy lesz, de megmutatom, hogy ott csakugyan ember leszek a gáton.

Egy heti keserves gyaloglás után végre elértem a megye székhelyét. Szállást egy földimnél nyertem, ki nagyon rokonszenvezett velem, mert a mint többször lelkes hangon felemlít azon napon születtem, mikor sógora meghalt.

Másnap első dolgom volt kipuhatolni, merre fekszik a színház. Nem volt ugyan szándékomban a direktornál jelentkezni, csak arra voltam kíváncsi, hogy tulajdonképpen miféle formája van a komédiásoknak, mert élve még egyet sem láttam.

Tudásvágyomat még aznap kielégítettem. A

színészek kis csapatokban álltak a színház bejárata előtt. Meglepett az a tapasztalat, hogy biz ők ép olyanok, mint más halandó ember. Legnagyobb örömömre azonban arra a felfedezésre jutottam, hogy mindnyája igen fiatal, mert még bajszuk sincs. E tekintetben.

A legközelebbi napok egyikén bátorságot vettem magamnak és elbandukoltam a színigazgatóhoz, Ripacs Jeremiához.

— Mi járatban vagy öcsém? — kérdé az örökké mozgékony kis emberke, mikor félénken benyitottam az ajtaján.

— Zimankó Kain . . . Ábel vagyok, kegyes engedelmével, ha netán alkalmazást kapnék. Komédiás szeretnék lenni.

— Komédiás! — nevetett fel Ripacs és a vállamra ütött.

Én megzavarodottan forgattam kalapomat és választást lestem. De az igazgató némán járt fel s alá néha gyöngö mosoly mutatkozott ajkán. Aztán hirtelen megállt előttem.

— Jelenleg nincs üresedés.

— Ni-ines? — szóltam megütközve.

— Azaz, hogy van. Egy kalisszatolóra volna éppen szükségem.

— Hát itt vagyok én! — feleltem elkeseredve.

Maróthi János.

gyermek, vagy társuknak oláh nemzetisége, némelyiket a székelye, vagy szerencsése (?) másokat pedig a passus hiánya késlelteti, visszatartják. Idehaza lakó leányoknál kevesebb ok állhat fenn távolmaradásukra, sőt meg vagyok győződve, ha férjhez mennek, lesznek olyanok, kik semhogy ők ott maradjanak, inkább elhosszabbítják férjeiket a székelyföldre.

Ismerek különben községeket, honnan 30—40 leány van távol Kolozsvárt vagy Budapesten; maguktól mentek positive tudom, keresetükkel vissza is jöttek. Miért sajnálják hát a határszéli leányokat? Emezeket nem fenyegette a kivándorlás veszélye, kívül estek Ráduly Gyurka működési területén is.

A mi a cselédbevételekkel, az eléggé kielégítő. Budapesten annak annyi bért, mint Bukarestben. Aradon, Kolozsvárt s más nagyobb városokban is jól fizetik a cselédet.

Meg is indult már az áramlat arra felé. Kolozsvárra, Aradra, Nagyváradra, Budapestre sokan eljárnak Marostordából és Udvarhely megyéből legujabban Háromszék és Csikmegyék egyik-másik vidékéről, anélkül, hogy veszedelmét látnák. És fokozódni fog a munkakeresés évek múltán a mesterségek tanulására Királyhágón innen nagy számmal elhelyezett székely ifjak közvetítése révén is.

Pedig éppen a határszél elidegenedett hazafiságban, jellemében, erkölcsben hanyatló, Oláhországot annak uralkodó népét saját hazája, saját, nemzete felé helyező és maga értékét nem becsülő népet kell megállítani és elszoktatni a vándorlástól, ha nem egyébként bár azért, hogy az oláh pénz és oláh erőszakoskodás hatása alatt ne alázkodjanak még mélyebbre a nemes székelység utódjai, ne csézőrezzék a magyar nevet, s ne szolgáljanak gunyárgyául, nem ritkán szármalmas áldozatnál boszuálló ellenségeiknek.

Most kell ezt meg kezdeni, a mikor a székelyek amúgy is kényszerülnek haza jönni az inséges szomszéd országból, a mikor a mindenható gondviselés újmutatása is megálljt jelez a székelyeknek. Most kellene a segítség idehaza, de azonban, elsősorban a tervezett vasutak kiépítésével, gyárak fölállításával, természeti kincsek aknázásával, vagy ezek további késlekedése esetén sürgős újmutatással a munkakeresésnek és pénzszerezésnek idehaza való feltalálásában.

Foganatja a székely leányok érdekében már egyszer irt soraimnak annyiban volt, hogy az ország Királyhágón inneni közönsége eddig mintegy 500 kezemhez juttatott levélben üdözlötte az eszmét és ajánlották föl egyesek és testületek jóakaratu támogatásukat. Sajnos a székelyföldön, ha itt-ott helyeselték is tervemet, azért hallgattak és hallgatnak most is.

Megvallom magam is elég naiv voltam midőn a székely leányok itthon való elhelyezésében csak a nemzeti és humánus ügyet láttam, és nem azt, hogy ez cselédszerzés, a melylyel foglalkozni derogál a székely társadalmi tényezőknek is. Én a nyugoteurópa államokat vettem példának, melyeknek nőgyesületei ily missziót székelyekhez nélkül teljesítenek. A nőgyesületeink tagjai még arra is gondolnak, hogy ha segítik a székely leányokat Magyarországra menni, akkor ők nem fognak, olesó cselédet kapni. Más befolyásos intézői a társadalmi életnek, a kinek például birtokuk van szintén nem szívesen látjuk a székely munkás mozgalom elterelését, némelyek pedig takargatják a kivándorlást, leleplezik annak káros voltát tudja isten miért. A székelynek természetében van, hogy szégyelhető nyomorúságot a világ előtt ovatosan takargatja, kicsi dolgokkal előhozakodik dicsekszik, nagy bajait pedig elhallgatja, sokat ad mások ítéletére, különösen ha azok idegenek.

A székely leányok elhelyezése érdekében kezdeményezett mozgalom ezért akadt meg, a nép föléig elsem hatott a szótát. Az nem ismer jobb világot Oláhországnál.

E hónap végén mégis 30 székely leány közvetítés útján menni fog Budapestre, a kiknek már helyük is van. A határszéli községekből indulnak és én hiszem, hogy ez a 30 leány fog csinálni a székely népnél propagandát. Levelekkel, látogatásaikkal mind a harmincezer felvilágosító és tanácsadó lesznek sok olyan székely leánynak, kik eddig csak Oláhországot tud-

ták a pénzszerezés forrásának. Egy második szállítást december hónapjára terveztem, ha ebben meg nem gátolnak. Csakhogy ez így lassan fog menni és végre is nem egészen reám és Kiss Jenő barátomra tartozik ez a feladat.

Az én szerény véleményem az volna, hogy az „Emke”, „Székely Egyesület”, „Magyar Nemzeti Szövetség” a székely megyék, esetleg iparkamra képviselői jöjjenek össze és tárgyaljanak általában székely kivándorlás kérdésében.

Igy a nevezett testületek körül egyik sem erőlteti meg magát, mindegyik azt gondolja, hogy ez vagy amaz ügy reá nem tarozik, elvégezi a másikat és az ezalatt a kivándorlás, szétzúllás veszedelmében terjed mint akkor, mikor a testületek nem léteztek. Az oláhok, szászok okosangyakorlatias eszközökkel lépésről-lépésre haladnak, erősödnek. Az Albina székely birtokokat foglal le messze még a határszéli Csikban is, hol különben milliónyi közvagyon nem eléggé gyakorlatias módon értékesítették és 13 ezer forintnyi kivándorlási alap a hetvenes évektől használatlanul hever.

Azt indítványozom, hogy az emített testületek és hatóságok kiküldöttjei jöjjenek össze, tanácskozzanak és jöjjenek megállapodásra a székely kivándorlás kérdésében.

Nemcsak az itt említett ügyek sürgetik immár az erőyes beavatkozást, hanem egy újabb fontos körülmény is: Oláhországba szakadt magyar családok az ottani ipari és általános gazdasági viszonyok rosszabbodása miatt visszatelepíteni töreksznek.

Szivleljék meg e sorokat azok a kik érdeklődnek a székelység szegényeinek sorsa iránt.

Ujdonságok.

— **Időjárásunk** csak nem akar megállapodni, majd meleg eayhe napok, majd meg hideg kellemetlen idők váltják fel egymást. Az a sok vihar, mely a mult hét végén az egész országban pusztított, meghozta a maga hidegét. A nálunk lehullott sok eső után a légkör lehűlt s kedden éjjel jó nagy dér volt, nem nagy hasznára a még kün levő terményeknek. Szerdára ismét kiderült az ég s a levegő egy kissé felmelegedett.

— **Felvétel a polgári leányiskolába.** A kézdivásárhelyi jótékony nőgyelet polgári leányiskolája I-ső osztályába a beiratkozások szept. hó 15., 16. és 17-én fognak, a polgári finiskola helyiségében, megtartatni. A vidékre való tekintetből, a nevezett napokon kívül, a később jelentkezők is, egész szeptember havában elfogadtatnak. Beiratkozhatnak mindazon leány tanulók, a kik az elemi iskola IV. V. és VI. osztályát elvégezték. Tandij egész évre 30 frt, a mely 3 frtos részletekben, minden hónap 1-ső napján fizetendő. Igen szegény gyermekek és árvák tandijmérésükben, esetleg tandijfelengedésben fognak részesülni. Az iskola megnyitására vonatkozólag a szülők a beiratások alkalmával értesíttetnek. Az iskola megnyitására és fentartására a jótékony nőgyelet f. hó 12-én tartott rendkívüli közgyűlésén minden irányban intézkedéseket tett. A felügyelőbizottság.

— **Diszoklevelek.** Említettük volt lapunkban, hogy K.-Vásárhely város képviselő testülete Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert, valamint hatolykai Pótsa József főispánt a város szellemi fejlődése körül kifejtett kiváló érdemeik elismerésül e város díszokleveleiről választotta. Az erőszó diszokleveleket Posner Károly Lajos jó nevű műintézete elkészítette s a városi tanácsnak megküldötte. Az okmányok rendkívül díszesen vannak kiállítva s a magyar iparnak dicsőségére válnak. Az igazi művészettel kiállított szöveg fehér maroquin táblákba van beillesztve. A dusan aranyozott táblák közepén a kitüntetettek aranyozott s gyönyörűen emailrozott monogramjai díszelnek. A pompás diszoklevelek átadása felett később fog határozni a képviselő testület.

— **Személyi hír.** Ottlik Géza m. kir. anyakönyvi, felügyelő f. hó 11-én Kézdi-Vásárhelyre érkezett s itt megvizsgálva az anyakönyveket, tovább utazott.

— **Eljegyzés.** Kézdivásárhelyi Benkő Ernő a nagyvárad kir. törvényszék kitűnő joggyakornoka, jegyet váltott Dr. Perez Adolf nagyvárad jogakadémiai tanár bájos és művelt leányával, Aranka kisasszonnyal. Gratulálunk!

— **Haláleset.** Kézdivásárhelyi Dávid Antal kereskedő szép ifju felesége f. hó 8-án hosszas szenvedés után meghalt. A derék ifju nő 5 kiskoru gyermeket hagyott hátra. Temetése f. hó 11-én ment végbe igen nagy részvél mellett. Áldás és béke poraira!

— **Féibe maradt turista.** Lőcsfalvi Bordás Ferencz 8—9 éves Róza nevű leánya megunva a szülői ház egyhangúságát, elhatározta, hogy világgá megy s miután pénze nem vala az utazáshoz, elment a nagyborosnyói vasuti állomáshoz s ott az épen induló félben levő vonat lépcsőjére leült. Amde az állomásfőnök észrevette az ingyenes utazót, a már megindult vonatot megállította s a kis turistát leszállítva, közigazgatási úton visszaszállította a szülői házhöz.

Közgazdaság.

A finomított gazdasági magvak termelése.

Óriási összeggel adózunk a külföldnek, különösen pedig Németországunk finomabb gazdasági magvakért, különösen pedig répa és fűfélé, de kerti magvakért is, mert sehol a világon nem tördnek a magtermeléssel oly keveset, mint nálunk Magyarországon. A németek, angolok, francziák, előhaladásukat a mezőgazdaság terén jórészt annak köszönhetik, hogy a magtermelésre kiváló sujt fektetnek. Azoknak a birtokoknak jóvedelmezősége pedig, melyek finomabb gazdasági magvakat termelnek, oly magas, hogy azt semmiféle jóvedelmi forrás nem képes pótolni. Nálunk ellenben valóságos fehérholó számba megy az olyan gazda, ki magtermeléssel is foglalkozik; ennek azután természetesen az a következménye, hogy óriási összegeket fizetünk ki a külföldnek olyan áruért, a mely itt bent is nagyon jól megteremne. Itt van az ideje, hogy gazdáink megkíséreljék a répamag termelését, melynek szabályait röviden a következőkben adjuk:

1. A mának való répát oly földről válogassuk ki, mely jó művelésben részesült, nem volt elgyomosodva, nem volt állati és növényi ellenséggel meglepve és a melyen a répa teljesen megérett.

2. Miután a kisebb alakú ezukorrépa rendszeren nagyobb ezukortartalommal bír; mint a nagyobb, a mának való anyarépát a földnek azon részéről válogassuk ki, melyen aránylag több volt a kis répa, mint a nagy.

3. Olyan egyedekeket válasszunk ki, melyek a gyök alakjára, a levél színezetére és nagyságára nézve ugyanoly tulajdonságokkal bírnak, mint az eredeti fajrépa. Okvetlenül meg kell tehát ismertetni a munkásokkal az eredeti fajrépa mondott tulajdonságait, illetve jeleit, mert a kiválasztás csak akkor lesz tökéletes. E tekintetben tehát a gardának kellő utánjárása is szükséges, mert csak ez biztosíthat kellő sikert.

4. Kiszedés után a répa a reája ragadt földtől és sártól megtisztítandó és száraz helyen teendő el.

5. (A talaj, melybe tavasszal az anyarépa ki lesz ültetve ősszel mélyen megszántandó s tavasszal műtrágyákkal megtrágyázandó. E észlra különösen a szuperfoszfát szolgál, a melyből kat. holdanként 20—250 kgr. szórhatunk el. Azért van szükség ily mennyiségre, mert a magtermésnél a talajnak különösen foszforsava vétetik igénybe.

6. A sor és növénytavolság 65—70 cm. között igazodhatik. Ennél sem nagyobb, sem kisebb távolságot alkalmazni nem célszerű.

7. Kiültetés után a kapálások gyakori keresztülvitelére s a töltögtetésre kell ügyelni és pedig legelőszzerűbb lesz, ha az első kapálás a levélképződés idejére, a második kapálás a szárbá indulás idejére, a töltögtetés pedig azon időpontra esik, midőn a magzás 20—25 cm. magasságot ért el.

8. Nagyon kell vigyázni az aratás időpontjának helyes megválasztására, mert ha korán aratunk, akkor sok lesz a léha mag, ha pedig későn, akkor a mag nagy része elhull.

Kimutatás.

„Gábor Áron“ 1848-9-iki szabadság harcok és székelő ágyúháza, tüzer ünnepének Bereczk városában felállítandó emlék szobrára eddig következő adakozások folytak be.

Mltsgs. Gróf Teleki Árvéd Drassó 100 frt. Teleki Erik és Rolf Drassó 10 frt. Nagys. Benke Gyula és családja orsz. képviselő Budapest 25 frt. Nagys. Polónyi Géza orsz. képviselő Budapest 5 frt. Nagys. Dr. Münich Aurél orsz. képviselő Budapest 5 frt. Nagys. Weiss Berthold orsz. képviselő Budapest 10 frt. Nagys. Városv Gyula orsz. képviselő Budapest 5 frt. Nagymltsgu Tisza Kálmán orsz. képviselő 5 frt. Nagys. Dr. Béli László orsz. képviselő Budapest 10 frt. Mltsgs. Gróf Sechenyi Aladár orsz. képviselő Budapest 10 frt. Mltsgs. Gróf Tisza István orsz. képviselő Budapest 5 frt. Nagys. Thály Ferenc orsz. képviselő Budapest 5 frt. Első magyar ált. bizt. társaság Budapest 25 frt. Nagy tak. közp. jelzálogbank Budapest 5 frt. Kovács Mózes gyűjtő ivén: Posta főtitkár Budapest 45 frt 40 kr. Békés Csobai takarékpénztár Békés Csaba 5 frt. Hajduböszörményi takarékpénztár H.-Böszörmény 2 frt. Bereczk k. hitelszövetkezet Bereczk 10 frt. Hitelszövetkezet Dombó 2 frt. Hitelszövetkezet P.-Hatvan 1 frt.

Takarékpénztár Debreczen 10 frt. Takarékpénz-

tár Miskolc 5 frt. Schmidt Frigyes S.-Szt.-György 1 frt. Főris Péter körjegyző Királyhalom 2 frt. Sebesi Ákos Segesvár 1 frt. Feltorja község gyűjtő ivén Feltorja 1 frt 41 kr. Angyalos község gyűjtő ivén Angyalos 80 kr. Kónya György Angyalos 1 frt. Dr. Ovári Ferenc ügyvéd Veszprém 1 frt. Hints Miklós gyűjtő ivén járásbíró Maros-Vásárhely 3 frt. Szigethi István gyűjtő ivén tanár Székely-Udvarhely 5 frt. Buzás Mihály főesperes Cs.-Szt.-Márton 5 frt. Tóth István K.-Vásárhely 2 frt. Vajna Károly járásbíró Gidófalva 40 kr. Helei Gyula Genes 1 frt. Dálnoki Nagy Lajos Arad 1 frt. Szőcs András gyűjtő ivén szeretetház igazgató Budapest 2 frt. Felvincz község Felvincz 1 frt. Maksa község gyűjtő ivén Maksa 50 kr. Szőrcse község gyűjtő ivén Szőrcse 1 frt 10 kr. Pap Mihály esendőr ezredes Kolozsvár 1 frt.

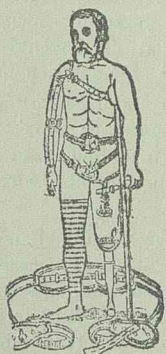
Jakab János és neje állomás főnök Csik-Szt.-Király 2 frt. Köpeczi körjegyzőség ivén Köpecz 40 kr. Domahidi Viktor orsz. képviselő Angyalos 1 frt. Köpecz község ivén Köpecz 30 kr. Popovits Szilvester 5 frt. Kónya József gyűjtő ivén Léva 2 frt 15 kr. Dr. Molnár Gábor gyűjtő ivén főszolgabíró M.-Vásárhely 10 frt 5 kr. Rosnyai Kálmán Szász-Régen 1 frt. Vaelnay Kálmán Szász-Régen 1 frt. Késmárky Sándor ivén főszolgabíró Szarvas 2 frt. Községi jegyző ivén Gelence 60 kr. Aradi takarékpénztár Arad 7 frt 50 kr. Jakab Antal tanár Csik-Somlyó 1 frt. Csánki Gyula tanfelügyelő Sepsi-Szt.-

György 5 frt. Dr. Tóth Imre ivén ügyvéd Mezőtúr 5 frt. Dohánygyár Igazgatóság ivén S.-Szt.-György 18 frt 98 kr. Tüzes Karácson ivén Csáki-Gorbó 1 frt 70 kr. Mezei Mór orsz. képviselő Budapest 5 frt. Dr. Ámon Ede Körmöczbánya 1 frt. Schissel Albert j. orvos Felvincz 1 frt. Kónya Miklós ivén főszolgabíró Nagy-Ajta 5 frt 20 kr. Ifj. Náray Lajos főszolgabíró Földvár 3 frt. Kassay Lajos plebános Csik-Somlyó 1 frt. Hitelszövetkezet Rákospalota 1 frt. Özv. Bartha Lászlóné ivén Bikfalva 80 kr. Deák András kereskedő S.-Szt.-György 1 frt. Előljáróság ivén K.-Szt.-Lélek 1 frt 30 kr. Miskolci városi tanács Miskolc 5 frt. Dr. Szántó Lajos Mezőhegyes 2 frt. Süley János ivén főszolgabíró Oslány 3 frt. Steinicz Ede kanonok Gyulaféhevár 3 frt. Rohoska Mihály ivén főszolgabíró Gyoma 13 frt 69 kr. Városi adóhivatal ivén Gyula 1 frt. Helvay Kálmán ivén Battonya 4 frt 10 kr. Harmath Domokos ivén Torda 88 frt 41 kr. Szabó Lajos főjegyző Mező-Csáth 3 frt. Előljáróság Vámos-Péres 2 frt. Hitelszövetkezet Vönöczk 2 frt. Előljáróság Tisza-Fogas 1 forint. Összesen 549 frt 79 kr, azaz ötszáznegyvenkilenc frt és 79 kr. o. é.

Bereczk, 1899. szeptember hó 9-én.

Bálint László, Dr. Sándor Sándor,
t. kanonok főesperes, a sz. b. titkár.
koronás aranyéremdíjazott
tulajdonosa, sz. b. elnök.

Hirdetések.

SPECZIÁLISTA
SÉRVKÖTŐKBEN.

A Keleti-féle osász. és kir. szab. sérvkötő orvosi tekintélyek véleménye szerint a legtekélyesebb ezen nemből, nem esuszik, nem gyakorol kellemetlen nyomást és eltávolítja ezelszerű szerkezeténél fogva az eddigi sérvkötők hiányát.

A Keleti-féle gummi sérvkötő idomítható pellottával, szarvas bőrvédővel és biztonsági övvel.

Cs. és kir. osztrák-magyar és belga kir. szabadalom.

Kitüntetve Brüsszelben aranyéremmel és díszokmányokkal.

Árak: egyoldalu 6 frt. kétoldalu 12 frt.

Gyáramban készülnek ezenkívül: mülábak, műkezek járó- és nyújtó-gépek, egyenestartók (Hessing-féle rendszer) orthopédiai fűzők, haskötők, göresérharisnyák és mindenféle gummiáruk urak és hölgyek részére.

Megrendeléseket pontosan és diszkréten eszközöz.

KELETI J.

osász. és kir. orvos, sebészeti mű- és kötszer gyáros Budapest. (Alapított 1878.)

IV. Koronaherceg utca 17.

Sebészeti műszergyár gázmotor o. övel:

IV. Rostély-utca 15.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

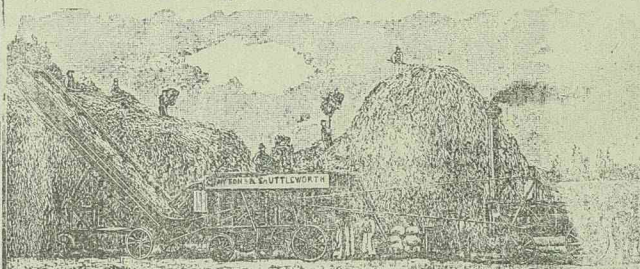
Nem megfelelő kötőszerek készséggel becséréltetnek.

Ezen hirdetés tulajdonosának vételnel 10% engedélyeztetik.

Clayton & Shuttleworth

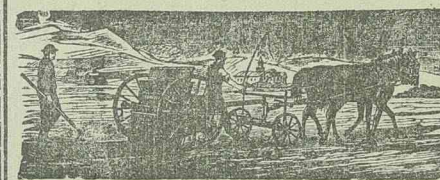
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci körút 63. sz.

által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek továbbá járgány-eséplőgép, lóhereséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakaszalók, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szeoskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vanó ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kiadatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Hirdetések

olcsó áron

felvételnek

e lap

kiadóhivatalában.